

Detské kultúry 2: Ľudové teórie spoločnosti

MARTIN KANOVSKÝ

Pod'akovanie

- Ďakujem týmto svojim kolegyniam a kolegom za diskusie, poskytnutie materiálov a pomoc pri výskume:
- **Rita Astuti** (London School of Economics)
- **Larry Hirschfeld** (New School for Social Research)
- **Dan Sperber** (Institut Jean Nicod / EHESS / ENS)
- **Veronika Rybanská** (Research Assistant, FSEV UK, Bratislava)

Rozvrh

- **(1) Čo sú ľudové teórie?**
- **(2) Ľudové teórie spoločnosti alebo ľudová sociológia**
- **(3) Rasové a etnické reprezentácie dospelých a detí v lokálnych komunitách**
- **(4) Záver**

Ľudové / intuitívne teórie

- **Vývinovo nasmerované kognitívno-psychologické a kultúrno-sociálne spôsoby a princípy osvojovania a organizácie poznatkov**

Ľudové / intuitívne teórie

- Vývinovo nasmerované kognitívno-psychologické a kultúrno-sociálne **spôsob**y a **princípy** osvojovania a organizácie poznatkov

Ľudové / intuitívne teórie

- Vývinovo nasmerované **kognitívno-psychologické** a **kultúrno-sociálne spôsoby a princípy** osvojovania a organizácie poznatkov

- **Niekoľko príkladov:**
 - **Ľudová psychológia (teória mysle):**
schopnosť vysvetľovať správanie ľudí
na základe pripisovania
nepozorovateľných „stavov mysle“
(vie, že... verí, že... myslí si, že...)

**- ľudová biológia:
schopnosť vysvetľovať výzor a
správanie živých bytostí (rast,
vlastný zdroj pohybu, taxonómia)**

- **Vlastnosti ľudových teórií:**
 - **psychologicky reálne a overené**
 - **jednotný vývinový vzor**
 - **univerzálnosť princípov a vývinu**
 - **kultúrna, sociálna a historická špecifickosť obsahu**

Ludová sociológia

- **Reprezentovanie sociálnych skupín – otázky:**
- **Je vývinovo nasmerovaná?**
- **Ide o LUDOVÚ teóriu?**
- **Ide o ľudovú TEÓRIU?**
- **Aká je jej forma a princípy?**
- **Aké sú jej sociálne / kultúrne obsahy?**

Ľudová sociológia - vývin

- Novorodenci rozlišujú reč matky od iných rečí dokonca aj vtedy, keď k nim nehovorí matka (Mehler et al. 1988)
- 3-mesačné deti preferujú tváre vlastnej rasy pred inými tvármi (Kelly et al. 2005)
- 6-mesačné deti rozlišujú matkinu rodnú reč s prízvukom od matkinej rodnej reči bez prízvuku (Kinzler et al 2007)
- 2-ročné deti rozlišujú ľudí podľa genderu a píbuzenského statusu (Katz 1983; Hirschfeld 1989)
- 3-ročné deti chápu nemennosť a stálosť genderu (Taylor & Gelman 1998) a rasy (Hirschfeld 1996)
- 3-ročné americké a 5-ročné Vezo (Madagaskar) deti naturalizujú rasu (Hirschfeld 1996; Astuti et al 2004)

L'udová sociológia - forma

- Existujú dva základné kognitívne mechanizmy na reprezentovanie sociálnych skupín:

- 1. „minimal group“ mechanismus, ktorý umožňuje reprezentovať si a tým vytvárať relatívne malé, plastické skupiny s pohyblivým členstvom, kde sa členovia poznajú natoľko, že môžu aspoň principiálne monitorovať svoje minulé interakcie – koaličné, kooperačné a súperiace skupiny v reálnych interakciách (Tajfel, Henrich)

EVOLUTION AND COGNITION

Why Humans Cooperate

A CULTURAL AND
EVOLUTIONARY EXPLANATION

Natalie Henrich
Joseph Henrich

- 2. „esencialistický“ mechanizmus, ktorý umožňuje reprezentovať si a tým vytvárať relatívne veľké skupiny s postulovanou a nemennou identitou „zdieľaná esencia“, ktorých členovia sa principiálne nemusia poznať a členstvo v skupine nepredpokladá reálne interakcie (rasové a etnické skupiny, kasty, vekové triedy...)

THE ESSENTIAL CHILD

ORIGINS OF ESSENTIALISM
IN EVERYDAY THOUGHT

SUSAN A. GELMAN

OXFORD SERIES IN COGNITIVE DEVELOPMENT

- Esencialistické reprezentovanie sociálnych skupín sa evolučne vyvinulo v prostredí, kde boli prítomné 3 podmienky:
 - a) minimal group mechanismus
 - b) esencializmus (nie skupín)
 - c) relatívne početné ľudské skupiny, interagujúce s inými, relatívne početnými ľudskými skupinami

Esencializmus sociálnych skupín
predpokladá, že ľudia si reprezentujú
členov svojej iných skupín ako
zdieľajúcich „niečo vnútri“, čo ich
(kauzálne) robí takými, akými sú
(determinuje ich identitu).

- V konkrétnych ľudských komunitách jestvujú (historicky i geograficky) veľmi rôznorodé kultúrne a sociálne podmienené **spôsoby**, ako si ľudia reprezentujú získavanie esencionalistickej identity, a esencionalizované sú **rôzne skupiny**, no základné **princípy** sú univerzálne a zostávajú stabilné

Ľudová sociológia: kultúrny obsah

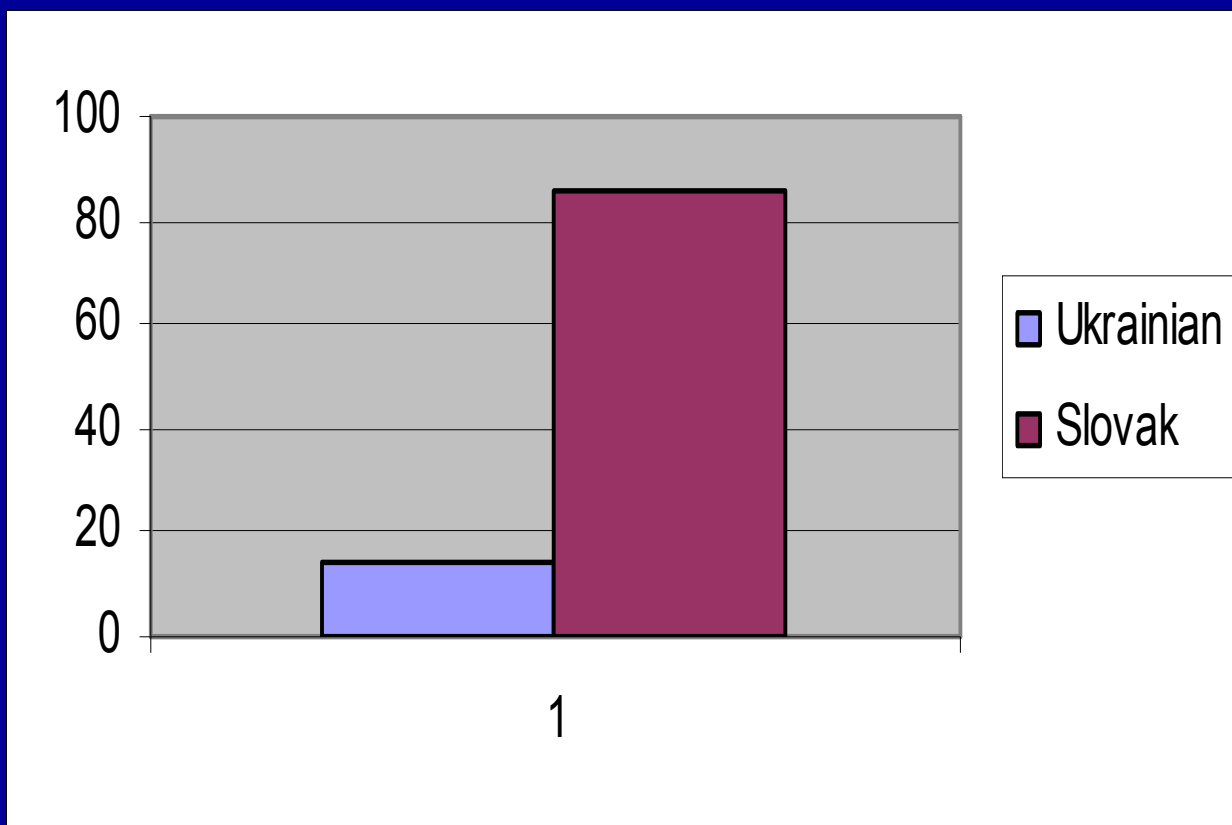
Adoption (switch-at-birth) task

Malé dieťa (3-mesiace) sa pred 30 rokmi narodilo jednému páru rodičov (Vezom, Kazachom, Ukrajincom) a je adoptované iným párom rodičov (Karanyom, Mongolom, Slovákom).

PODĽA VÁS, DIEŤA TERAZ JE

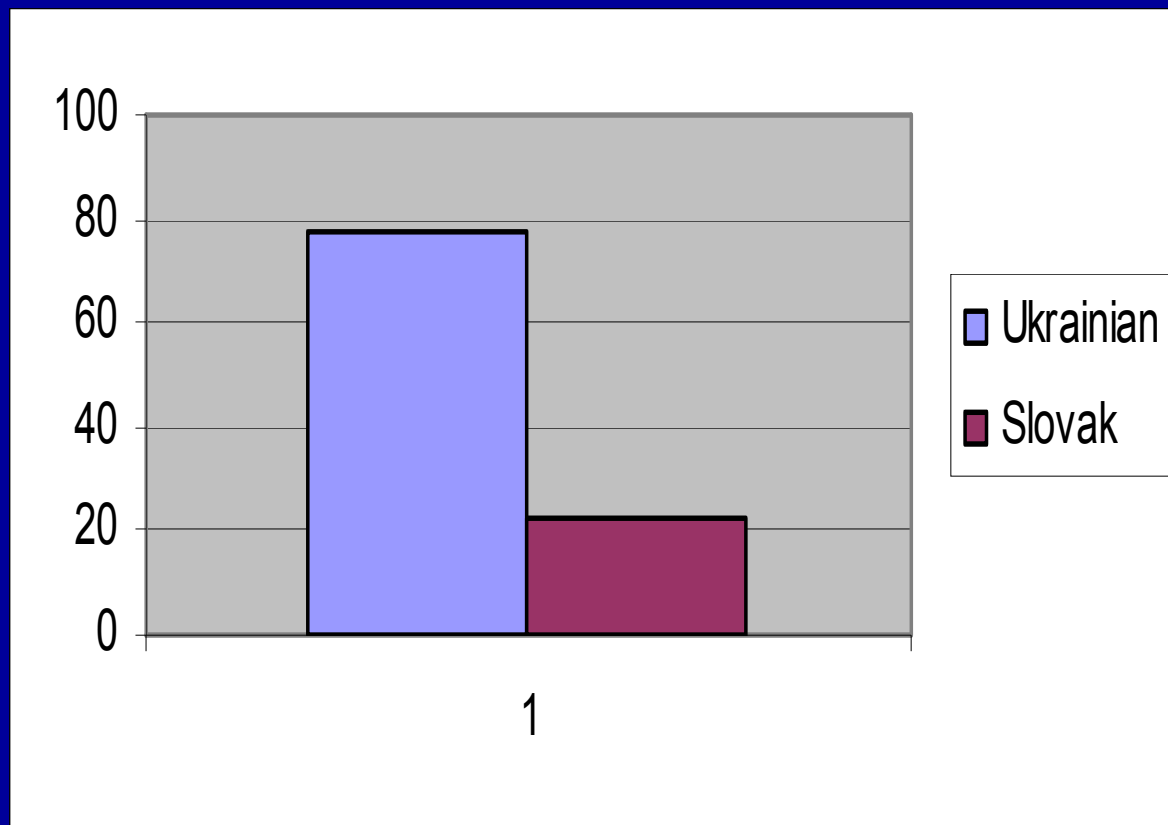
Toto dieťa je:

- podľa Vezov Karanyom (adoptívny vzor)
– Astuti 2001, 2004
- podľa Mongolov Kazachom (biologický vzor) – Gil-White 2001, 2005
- podľa Ukrajincov, Slovákov i Maďarov Slovákom (adoptívny vzor) – Kanovský 2007

(%, n = 132) – adopcia 3 mesiace,
ukrajinské dieťa adoptujú slovenskí
rodičia (Kanovský 2007)

Ľudová sociológia: kultúrny obsah

(%, n = 132) – zmena v dospelosti, 30 ročný Ukrajinec sa presťahuje na Slovensko (Kanovský 2007)

Závery (kontroverzné):

- etnická identita je neesencialistická (Rita Astuti), lebo ľudia nepostulujú jej biologický pôvod
- etnická identita je esencialistická (Gil-White), lebo ľudia postulujú jej biologický pôvod

VZŤAH biologický pôvod - esencializmus

Tretia možnosť: čo ak jestvujú rôzne (aj nebiologické) spôsoby, ako si reprezentovať získanie **esencialistickej identity?**

Dlhodobý pobyt v krajine (kontaminácia) –
Indonézia. Nová Guinea

Pitie materského mlieka – Južná
Amerika

Výchova v ranom veku v určitom prostredí

Ľudová sociológia: deti a etnicita

Potvrdený esencializmus bez
biologického pôvodu

Esencializmus nie je viazaný na
reprezentáciu biologického pôvodu
(nebiologické esencializmy)

L'udová sociológia: možné námietky

1) Takýto postup je celkom nesprávny: vnucujete vlastné analytické kategórie informátorom, odpovede sú vynútené...

Odpoveď: každý antropologický výskum je zásahom, každá jedna otázka čiastočne ovplyvňuje odpoveď – nijaký výskum si nemôže robiť nárok na to, že sa zaobíde bez analytických kategórií, ktoré budú a musia byť implicitne prítomné v dizajne výskumu. Teda námietka je irelevantná.

Ľudová sociológia: možné námietky

2) Výsledky sú jasné, ale ničím zaujímavé: načo je to dobré? Ved' toto všetko všetci dávno vieme...

Odpoveď: to, že niekto niečo intuitívne „vie“, lebo má „taký pocit z terénu“ a „cíti to v kostiach“, nemôže byť základom pre vedecké vysvetlenie. Aj to najintenzívnejšie a najbanálnejšie „vedenie“ musí byť preverené empiricky v teréne. Námietka je absurdná.

Predikcia: predškolské a školské deti by MOHLI rozoznávať etnické príznaky (napr. odev), nielen rasové a jazykové...

- priradovací príbeh

(Kanovský & Rybanská 2010, in prep.)

- príbeh identity

(Kanovský & Rybanská 2010, in prep.)

Ľudová sociológia: deti a etnicita

Ľudová sociológia: deti a etnicita

DOKONČENIE NABUDÚCE !!!!